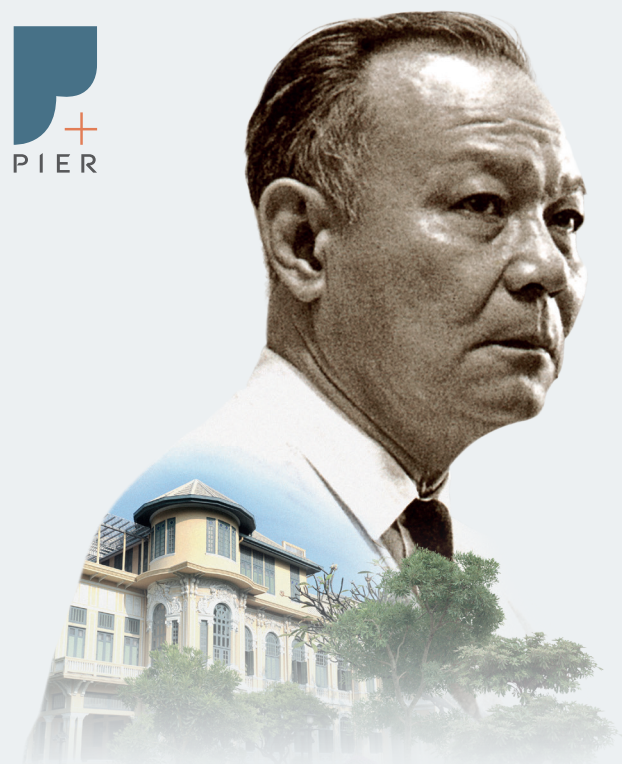

ส่องวิสัยทัศน์

“สร้างสรรค์วิจัย เชื่อมต่อนโยบาย”

ครบรอบ 5 ปี สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

“
การสะสมทุนทางวิชาการต้องอาศัยการวิจัย
เป็นสำคัญ ฉะนั้นประเทศใดไม่มีการวิจัย
ประเทศนั้นจะต้องด้อยในเชิงสะสมทุนเป็นแน่
อนึ่ง ความสามารถของบุคคลแต่ละคน
เมื่อมีการประสานซึ่งกันและกันโดยวิธีจัดการ
ที่ดีและวิธีบริหารที่ดี ย่อมทำให้เกิดความสามารถ
ส่วนรวมซึ่งสูงกว่าผลบวกธรรมชาติของ
ความสามารถของแต่ละคน

”

ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์
ปารุกตาอนุสรณ์ ชินแคลร์ ทอมป์สัน พ.ศ. 2512
เรื่องศิลปกรรมและศาสนาในการพัฒนาชาติ

ในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (Puey Ungpakorn Institute for Economic Research: PIER) ได้ดำเนินการมาครบรอบ 5 ปี ด้วยความมุ่งมั่นในการเป็นพื้นที่ส่วนกลางเพื่อสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและสนับสนุนนโยบายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจไทย ซึ่งหากเปรียบกับ “บ้าน” หลังหนึ่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา บ้านหลังนี้ได้ถูกออกแบบและสร้างรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง เพื่อต้อนรับนักวิจัยชั้นนำมากมายที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ การศึกษาค้นคว้าในเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ

ก้าวแรก...สร้างบ้าน

ในช่วงก่อนปี 2558 ประเทศไทยอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งล้วนสร้างความท้าทายต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศ ในขณะเดียวกัน วงการวิชาการเศรษฐศาสตร์ของไทยยังมึนงงวิจัยที่ค่อนข้างจำกัด ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งองค์ความรู้

มักกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ผู้กำหนดนโยบายจึงไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการดำเนินนโยบายได้อย่างเต็มที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้เล็งเห็นถึงความท้าทายเหล่านี้ จึงได้หาแนวทางในการสร้างและเตรียมองค์ความรู้เพื่อยกระดับการดำเนินนโยบายให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558 เพื่อเป็นสะพานเชื่อมการดำเนินนโยบายกับองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ และเป็น “พื้นที่ส่วนกลาง” ที่เชื่อมโยงนักวิจัยในองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามารวมเป็นเครือข่าย โดย ธปท. มุ่งมั่นที่จะให้สถาบันวิจัยฯ เป็นองค์กรชั้นนำในการสร้าง รวบรวม และเผยแพร่งานวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่มีคุณภาพสูงและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายของประเทศ

หากเปรียบกับการสร้างบ้าน ขวบปีแรก ๆ ของการก่อตั้งสถาบันวิจัยฯ เป็นช่วงเวลาของการวางรากฐานที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร ทรัพยากรในการทำวิจัย วัฒนธรรมองค์กร และช่องทางการสื่อสารกับสาธารณะ ไม่เพียงสรรหานักวิจัยชั้นนำจากทั้งภายในและภายนอกประเทศมาร่วมเป็นเจ้าบ้านและช่วยกันสร้างบ้านหลังนี้ สถาบันวิจัยฯ ยังเป็นพื้นที่ส่วนกลางให้แก่ นักวิจัยอื่น ๆ ฉะนั้น นับตั้งแต่ก่อตั้ง “ห้องรับแขก” ของที่นี่จึงไม่เคยว่างเว้นจากผู้มาเยือน ทั้งจากภายในและภายนอก ธปท. ที่มาผิงกำลังทำวิจัย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และนำเสนอผลงานผ่านกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ รวมถึงเผยแพร่บทความวิจัยเชิงลึก (PIER Discussion Paper) และบทความวิจัยฉบับย่อ (aBRIDGEd) ผ่านเว็บไซต์ www.pier.or.th นอกจากนี้ สถาบันวิจัยฯ ยังได้สนับสนุนนักวิจัยภายนอกผ่านการให้ทุนวิจัยรายย่อยอีกด้วย

ผลิตผลงาน ประสานเครือข่าย

ข้อมูลถือเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญของการทำวิจัยในปัจจุบัน สถาบันวิจัยฯ จึงให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่ใน “ห้องครัว” ไม่น้อยไปกว่าด้านอื่น ๆ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา สถาบันวิจัยฯ ได้เป็นผู้นำในการรวบรวมและปรับปรุงฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และข้อมูลที่มีความละเอียดสูง (granular data) เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย เช่น ข้อมูลราคาสินค้า ข้อมูลสินเชื่อรายบัญชี ข้อมูลเงินฝาก รายบัญชี ข้อมูลการส่งออกและนำเข้ารายโบขน ข้อมูลแรงงาน รายลูกจ้าง ข้อมูลภาคธุรกิจรายบริษัทและรายผู้ถือหุ้น ข้อมูลภาคเกษตรกรรมรายเกษตรกรและรายแปลงเพาะปลูก รวมถึงข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมและข้อมูลจากการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis)

ความสำเร็จในการบุกเบิกฐานข้อมูลต่าง ๆ ทำให้สถาบันวิจัยฯ สามารถผลิตงานวิจัยได้เป็นจำนวนมากและครอบคลุมประเด็นที่หลากหลาย อาทิ เรื่องเงินเพื่อและราคาสินค้า การเงินภาคครัวเรือน โครงสร้างของภาคธุรกิจ ภาคเกษตร ภาคการส่งออก และภาคแรงงาน ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ทำให้เราเข้าใจระบบเศรษฐกิจไทยในระดับจุลภาค และมีนัยสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการเงินและเสถียรภาพระบบการเงิน การเพิ่มผลิตภาพในภาคเกษตรและภาคธุรกิจ การส่งเสริมการแข่งขัน การจัดหาสวัสดิการแรงงาน

งานสัมมนาวิชาการประจำปี (BOT Symposium) ของ ธปท.

PIER Research Workshop จังหวัดขอนแก่น

และการลดความเหลื่อมล้ำ ที่ผ่านมาสถาบันวิจัยฯ ได้นำเสนอผลการศึกษาหลายชิ้นต่อผู้ดำเนินนโยบายเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่อง “จุลทรรศน์หนี้ครัวเรือนไทย” ยังได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่นประจำปี 2561 จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ อันเป็นการต่อยอดมาถึงมาตรฐานคุณภาพของงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับจากวงการวิชาการ

สถาบันวิจัยฯ ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านบทความต่าง ๆ และจัดกิจกรรมทางวิชาการที่มีความหลากหลายเป็นประจำ ได้แก่ การร่วมกับสายนโยบายการเงินของ ธปท. จัดงานสัมมนาวิชาการประจำปี (BOT Symposium) ซึ่งเป็นเวทีวิชาการชั้นนำของประเทศ ที่มีผู้เข้าร่วมนับพันคน และเป็นเวทีที่มีบทบาทสำคัญในการชี้นำ

ความคิดด้านนโยบายสาธารณะ การจัดเวทีให้นักวิชาการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเข้มข้น ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ (PIER Research Workshop และ PIER Research Seminar) และในรูปแบบที่เป็นกันเอง (PIER Research Exchange) การจัด Policy Forum เพื่อพูดคุยในประเด็นทางนโยบายที่เฉพาะเจาะจงกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และรวมถึงการจัด Research Brief เพื่อสื่อสารผลงานวิจัยกับสื่อมวลชน เพื่อผลักดันผลงานวิจัยสู่วงกว้าง โดยสถาบันวิจัยฯ ได้ดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ไปพร้อมกับการสื่อสารผ่านช่องทางและรูปแบบใหม่ ๆ เช่น โซเชียลมีเดีย และคลิบวิดีโอ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้การนำเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจของหน่วยงานและสื่อต่าง ๆ มีการอ้างอิงงานวิจัยของสถาบันวิจัยฯ อย่างสม่ำเสมอ

ดร.ปิติ ดิตยภัต

Adviser, Bank for International Settlements
(อดีตผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์)

“หากมองย้อนไป 5 ปีที่แล้ว เราทำได้ไกลพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นความเด่นชัด (visibility) ขององค์กร จำนวนบทความกว่า 250 ชิ้น ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ การบุกเบิกพัฒนาคลังข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อรังสรรค์แง่มุมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบาย รวมทั้งกิจกรรมทางวิชาการที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ที่สำคัญ คุณภาพของพนักงานที่ได้ก้าวเข้ามาร่วมงานกับเราสะท้อนศักยภาพขององค์กรที่ค่อนข้างสูงในสายตาของคนภายนอก”

ก้าวต่อไป...สู่โลกกว้าง

ที่ผ่านมาสถาบันวิจัยฯ เน้น “สร้างบ้าน สร้างผลงาน สร้างเครือข่าย” อันเป็นการวางรากฐานที่สำคัญ ก้าวต่อไปจากนี้ เราพร้อมที่จะออกไป “สู่โลกกว้าง” เพื่อพานักวิจัยและผลงานวิจัยไปสู่โลกภายนอกมากขึ้น ด้วยความมุ่งมั่นว่า สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ จะเป็นชื่อแรกที่วงการวิชาการ ผู้ดำเนินนโยบาย และสาธารณชน ทั้งในและต่างประเทศนึกถึงเมื่อต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย

สถาบันวิจัยฯ มุ่งที่จะต่อยอดเครือข่ายทางวิชาการ โดยจะส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกับนักวิจัยในต่างประเทศ เพื่อให้ นักวิจัยไทยได้ก้าวหน้าพร้อมแดนความรู้ที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ในขณะเดียวกันภายในประเทศจะพัฒนาความสัมพันธ์กับนักวิชาการในส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่อกระจายความแข็งแกร่งของวงการวิชาการไทยและเพื่อให้ นักวิชาการในส่วนกลางเข้าใจปัญหาของประเทศได้ถ่องแท้ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สถาบันวิจัยฯ จะเพิ่มบทบาทในการสนับสนุนการศึกษา เศรษฐศาสตร์ผ่านการร่วมจัดกิจกรรมทางวิชาการกับสถานศึกษาและการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อส่งเสริมให้เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่ ๆ ในอนาคต

ในด้านการสนับสนุนข้อมูลการทำวิจัย สถาบันวิจัยฯ ได้ส่งท้ายปีที่ 5 ด้วยการเปิดตัวเว็บไซต์ศูนย์รวมข้อมูลเศรษฐกิจไทย (Thailand's Integrated Database for Economics: TIDE) tide.pier.or.th ซึ่งพลิกโฉมการเข้าถึงข้อมูลเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเว็บไซต์ TIDE ทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มให้บริการข้อมูลเศรษฐกิจของประเทศที่ครอบคลุมทั้งภาคเศรษฐกิจ ภาคการเงิน สถาบันการเงิน และดัชนีเศรษฐกิจต่าง ๆ สามารถใช้งานได้ง่ายและไม่มีค่าใช้จ่าย

PIER by Numbers

บทความวิจัยเชิงลึก (Discussion Paper)	123	ชิ้น
บทความวิจัยฉบับย่อ (aBRIDGEd)	108	ชิ้น
การประชุมทางวิชาการ	22	ครั้ง
การนำเสนองานวิจัยแบบกลุ่มย่อย (Research Exchange)	94	ครั้ง
เครือข่ายนักวิชาการ	196	คน
นักวิชาการอาคันตุกะ (Visiting Fellow)	26	คน
ทุนสนับสนุนนักวิจัยรายย่อย	12	ทุน

ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้เกิดการทำวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยมากยิ่งขึ้น

เมื่อมองไปข้างหน้า การผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพยังคงเป็นภารกิจหลักของสถาบันวิจัยฯ โดยจะมุ่งยกระดับความเป็นเลิศทางวิชาการ รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ให้เติบโตเป็นกำลังสำคัญต่อไป ในขณะเดียวกัน สถาบันวิจัยฯ จะมุ่งสร้างผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัย เรียนรู้การดำเนินนโยบายเพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์ทางนโยบายที่ชัดเจน ตรงประเด็น มีงานวิจัยภาคสนามที่เข้าถึงปัญหาของกลุ่มคนในสังคมที่ลึกซึ้ง เพื่อให้งานวิจัยสามารถนำมาใช้ได้จริงทั้งหมดนี้เป็นเครื่องยืนยันว่า สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ จะก้าวสู่ปีที่ 6 อย่างไม่หยุดนิ่ง พร้อมกับวิสัยทัศน์ “สร้างสรรคิวิจัย เชื่อมต่อนโยบาย” ที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง

ดร.กฤษณ์เลิศ สัมพันธรักษ์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

“สำหรับทิศทางของสถาบันวิจัยฯ ในช่วงต่อไป เราจะมุ่งพัฒนาคุณภาพของงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น และจะรักษาบทบาทของการเป็นผู้นำในการผลิตงานวิจัยคุณภาพสูงของประเทศ โดยทำงานร่วมกับสายงานอื่น ๆ ใน ธปท. หน่วยงานราชการ เอกชน และนักวิชาการภายนอก ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และต่างประเทศ มากขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดที่เราต้องผลักดัน คือ การพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังสำคัญของสถาบันวิจัยฯ และวงการวิชาการเศรษฐศาสตร์ไทยต่อไปในอนาคต”

ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

ผู้ว่าการ ธปท. ลำดับที่ 22
(ตุลาคม 2553 – กันยายน 2558)

“แรงบันดาลใจที่ก่อตั้งสถาบันวิจัยฯ มีเหตุผลสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ ประการแรก คือ ใจทศนโยบายเศรษฐกิจที่มีความท้าทายและซับซ้อนมากขึ้น ข้อมูลกับความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เราทำงานได้ดีขึ้น เช่น การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจกับนโยบายการเงิน ความเข้าใจในเรื่องหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประเทศไทย หลายเรื่องที่เราต้องเผชิญไม่ได้อธิบายง่ายเหมือนในอดีต องค์ความรู้เหล่านี้จะช่วยให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเผชิญโจทย์ใหม่ๆ ได้ดีขึ้น

“ประการที่สอง คือ เพื่อยกระดับมาตรฐานงานวิจัยนโยบายเศรษฐกิจของประเทศให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล เช่นเดียวกับของ Bank for International Settlement (BIS) หรือสถาบันวิจัยชั้นนำอย่าง Brookings Institution ในสหรัฐอเมริกา

“ประการที่สาม คือ เพื่อส่งเสริมให้พนักงานที่มีศักยภาพในการทำวิจัยขั้นสูงได้ใช้ศักยภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาพนักงานที่มีความสนใจในงานวิจัยและมีทักษะในการศึกษาค้นคว้า ผมมองว่างานวิจัยไม่จำกัดเพียงการใช้เทคนิคหรือทฤษฎีขั้นสูง บางครั้งเกี่ยวกับภาคสนามก็ได้ เพื่อนักวิจัยสามารถนำความรู้ระดับจุลภาคมาเสริมการทำงานนโยบายระดับมหภาค

“ประการที่สี่ คือ เพื่อสร้างเสริมความน่าเชื่อถือของ ธปท. โดยเฉพาะในด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการทำนโยบายที่ดี รวมถึงเป็น contact point ให้กับสถาบันวิจัยภายนอก ทั้งในภูมิภาคเอเชีย และในระดับสากลของโลกด้วย และประการสุดท้าย คือ เพื่อเฉลิมฉลองโอกาส 100 ปีชาตกาลของ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตผู้ว่าการของ ธปท. ซึ่งเป็นที่มาของชื่อสถาบันวิจัยฯ”

ดร.วิโรจน์ สันติประภพ

ผู้ว่าการ ธปท.

“สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นองค์กรที่สำคัญมากของ ธปท. เพราะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เราเคยคุ้นชินในอดีต อาจจะได้ไม่ได้เป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะฉะนั้นการสร้างองค์ความรู้เชิงลึกเป็นหัวใจสำคัญของการทำนโยบาย การที่มีหน่วยงานพิเศษแยกออกมา จะเป็นโอกาสให้นักวิจัยของเราได้ทุ่มเทเวลาในการทำงานวิจัย

นอกจากนี้ องค์ความรู้เชิงลึกที่เราจะสร้างต้องอาศัยผู้รู้หลากหลายด้าน สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้ทำบทบาทที่สำคัญคือ การสร้างเครือข่ายของนักวิชาการหลากหลายสาขาวิชาให้สามารถมาบูรณาการกันได้ เป็นเวทีสำคัญที่เอาโจทย์ของประเทศเป็นตัวตั้ง และมีเครือข่ายนักวิชาการที่ทำให้มีมุมมองที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์มากขึ้น ผมคิดว่าสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์จะเป็นต้นแบบสำคัญที่สามารถเกิดขึ้นได้ในองค์กรอื่น ๆ

“ผมเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์จะมีผลงานในช่วง 5 ปีข้างหน้าที่กว้างไกลกว่าผลงานในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา และจะไม่เพียงตอบโจทย์ของ ธปท. เท่านั้น แต่จะตอบโจทย์ของสังคมไทยในวงกว้าง เพื่อให้การทำนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นนโยบายที่ตั้งอยู่บนประจักษ์พยาน มีเป้าหมายที่ชัดเจน และเกิดประสิทธิผล โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์และนำเสนอแนะนโยบาย”

